

DOI 10.26886/2414-634X.3(63)2024.1

UDC6 1:124.5

**PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE IMPACT OF SOCIAL
NETWORK ALGORITHMS ON POLITICAL CONSCIOUSNESS AND
BEHAVIOR**

Igor Gamula, PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor

<https://orcid.org/0000-0001-7651-3273>

e-mail: gamulaigor@ukr.net

Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

Maksym Pedchenko, Postgraduate Student

<https://orcid.org/0009-0001-0914-3855>

e-mail: backj815@gmail.com

Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

The article deals with the theoretical analysis of algorithmic management of political consciousness in network society and democracy. The author investigates how social network algorithms affect information space formation, creating «echo chambers» and strengthening political polarization. Important aspects of the analysis are the transparency, accountability, and fairness of algorithmic systems, which play a key role in ensuring the integrity and efficiency of democratic processes. Special attention is paid to ethical challenges, such as protecting user privacy and avoiding manipulating public opinion. The author also examines the specifics of the Ukrainian context, where information warfare and disinformation campaigns create additional challenges for democratic institutions. The article proposes a five-component model of ethical and regulatory governance of algorithms, which includes transparency, accountability, equality of access, privacy protection, and fair use of data. Prospects for further research include the analysis of the impact of different

algorithms on political consciousness, developing ethical audit methods, and considering cultural and social contexts.

Keywords: *network society, social networks, political consciousness, democratic processes, ethics.*

Кандидат педагогічних наук, доцент Гамула І.А., аспірант Педченко М.Ю., Філософський аналіз впливу алгоритмів соціальних мереж на політичну свідомість і поведінку/Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна.

У статті розглядається теоретичний аналіз алгоритмічного управління політичною свідомістю в контексті мережевого суспільства та демократії. Автор досліджує, як алгоритми соціальних мереж впливають на формування інформаційного простору, створюючи «ехо-камери» та підсилюючи політичну поляризацію. Важливими аспектами аналізу є прозорість, підзвітність та справедливість алгоритмічних систем, які відіграють ключову роль у забезпеченні чесності та ефективності демократичних процесів. Особлива увага приділяється етичним викликам, таким як захист приватності користувачів та уникнення маніпуляцій громадською думкою. Автор також розглядає специфіку українського контексту, де інформаційна війна та дезінформаційні кампанії створюють додаткові виклики для демократичних інститутів. У статті пропонується п'ятикомпонентна модель етичного та нормативного управління алгоритмами, яка включає прозорість, підзвітність, рівність доступу, захист приватності та справедливе використання даних. Перспективи подальших досліджень включають аналіз впливу різних алгоритмів на політичну свідомість, розробку методів етичного аудиту та врахування культурних і соціальних контекстів.

Ключові слова: мережеве суспільство, соціальні мережі, політична свідомість, демократичні процеси, етика.

Постановка проблеми. В умовах швидкого розвитку цифрових технологій та зростаючої ролі соціальних мереж у житті сучасних суспільств, все більше уваги привертається до впливу алгоритмів на демократичні процеси та політичну свідомість громадян. Алгоритми, які визначають, який контент бачать користувачі соціальних мереж, мають значний вплив на формування їхньої політичної думки та поведінки. Ця проблема стає особливо актуальною в контексті мережевого суспільства, де інформація поширюється з надзвичайною швидкістю, а маніпуляція громадською думкою стає дедалі більш витонченою. Філософський аналіз цієї проблеми допоможе зрозуміти, як алгоритми сприяють політичній поляризації, створюють «ехо-камери» та впливають на демократичні інститути, поставивши під загрозу самі основи демократичного суспільства [див. 7; 13 та ін.].

Більше того, важливо розглянути етичні та правові аспекти використання алгоритмів у політичному контексті. Як зазначають дослідники, непрозорість алгоритмічних процесів та відсутність підзвітності можуть призвести до зловживань та підриву довіри до демократичних інститутів [17, с. 203]. Етичні питання, пов'язані з використанням даних користувачів для політичної реклами та маніпуляції, вимагають детального аналізу та розробки нових нормативних підходів для забезпечення справедливих та прозорих демократичних процесів. Таким чином, ця тема не тільки теоретично значуща, але й має практичне значення для формування політик, спрямованих на захист демократії у цифрову епоху.

Метою цієї статті є теоретичний аналіз впливу алгоритмів соціальних мереж на політичну свідомість і поведінку в контексті мережевого суспільства та демократичних процесів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз існуючих теоретичних підходів до вивчення алгоритмів соціальних мереж та їх впливу на демократію вказує на низку ключових концепцій та досліджень. Теорія мережевого суспільства Мануеля Кастельса підкреслює, що інформаційні технології значно змінюють структуру суспільства, створюючи нові форми соціальної взаємодії та політичної участі [4; 7]. Це підтверджується дослідженням Елі Парізера, який вказує на феномен «бульбашок», де алгоритми персоналізованого контенту посилюють політичну поляризацію, створюючи ізольовані інформаційні простори для користувачів [13].

Дослідження Шошани Зубофф під назвою «The Age of Surveillance Capitalism» детально аналізує, як великі технологічні компанії використовують алгоритми для збору та аналізу даних, впливаючи на політичну свідомість і поведінку громадян, а також ставлячи під загрозу основні демократичні цінності через непрозорість та відсутність підзвітності [17]. Такі дослідження, як робота Тімоті Снайдера «The Road to Unfreedom», також розглядають, як маніпуляції в цифровому просторі можуть використовуватися для підриву демократичних процесів та створення авторитарних режимів [16].

В українському контексті проблема впливу алгоритмів соціальних мереж на демократичні процеси набуває особливої актуальності в умовах гібридної війни та інформаційної агресії з боку зовнішніх сил [2]. З огляду на війну з Росією, Україна стикається з постійними кібернападами та дезінформаційними кампаніями, спрямованими на дестабілізацію внутрішньої ситуації. Алгоритми соціальних мереж відіграють важливу роль у поширенні фейкових новин та пропаганди,

що має на меті маніпуляцію громадською думкою та підрив довіри до демократичних інститутів [6; 8]. Вивчення цих процесів є критично важливим для розробки ефективних стратегій протидії та захисту інформаційного простору України в умовах побудови Smart-суспільства [3].

Крім того, вплив алгоритмів на демократичні процеси в Україні варто розглядати в контексті цифрової трансформації суспільства та зміни форм політичної участі. В умовах пандемії COVID-19 багато політичних процесів перейшло у цифровий формат, що створило нові можливості для громадянської участі, але також і нові виклики, пов'язані з безпекою даних та конфіденційністю [5]. Використання цифрових платформ для голосування, організації політичних акцій та кампаній вимагає ретельного аналізу з точки зору кібербезпеки та етики. Розробка нормативних актів та стандартів для алгоритмічного управління інформаційними потоками стане ключовим завданням для забезпечення прозорих і справедливих демократичних процесів в Україні після війни.

Філософський аналіз етичних та нормативних аспектів алгоритмічного управління в соціальних мережах вимагає міждисциплінарного підходу, що поєднує методи етики, соціальної філософії та політичної теорії. Основною метою такого аналізу є виявлення та оцінка моральних принципів і нормативних рамок, які регулюють використання алгоритмів для управління інформаційними потоками та формування політичної свідомості громадян.

Перш за все, важливо звернути увагу на етичні виклики, пов'язані з непрозорістю та непередбачуваністю алгоритмів. Як зазначає Шошана Зубофф у своїй роботі «The Age of Surveillance Capitalism», використання алгоритмів для збору та аналізу даних призводить до створення асиметрії влади між технологічними компаніями та

користувачами, підриваючи автономію та приватність останніх [17, с. 303]. Філософський аналіз тут може зосередитися на принципах прозорості, згоди та підзвітності, які мають бути впроваджені для захисту прав користувачів.

Юрген Габермас у своїй теорії комунікативної дії пропонує модель ідеальної комунікації, де кожен учасник має рівний доступ до інформації та можливість висловлювати свої думки без маніпуляцій [10]. У контексті соціальних мереж, алгоритми часто сприяють створенню «ехо-камер», де користувачі отримують лише ту інформацію, яка підтверджує їхні існуючі переконання. Це підриває основи демократичного діалогу та вільного обміну думками, що є необхідними для здорового функціонування демократичного суспільства.

З нормативної точки зору, важливо розглянути, які закони та політики можуть бути впроваджені для регулювання використання алгоритмів. Згідно з теорією справедливості Джона Ролза, суспільні інститути повинні забезпечувати рівні можливості для всіх громадян та дотримання принципу справедливості як чесності [15]. У цьому контексті, регулювання алгоритмів має забезпечувати рівний доступ до інформації та запобігати дискримінації за рахунок алгоритмічних рішень.

Також варто звернути увагу на нормативні підходи до прозорості алгоритмів, як це зазначає Лукас Інтрона у своїх дослідженнях щодо етики інформаційних технологій [11]. Він підкреслює, що алгоритми мають бути підзвітними та зрозумілими для користувачів, що дозволить уникнути маніпуляцій та забезпечити справедливе використання даних [11, с. 41].

На основі аналізу літературних джерел, можемо запропонувати для обговорення п'ятикомпонентну модель етичного та нормативного

управління алгоритмами соціальних мереж. Ця модель враховує ключові аспекти, що стосуються прозорості, підзвітності, рівності доступу, захисту приватності та справедливого використання даних.

1. *Прозорість алгоритмів.* Алгоритми повинні бути зрозумілими та доступними для перевірки громадянами та незалежними експертами [11]. Прозорість включає розкриття принципів роботи алгоритмів, а також інформацію про те, як вони обробляють та класифікують дані.

2. *Підзвітність та контроль.* Алгоритмічні системи повинні бути підзвітними перед користувачами та регуляторними органами. Це передбачає існування механізмів контролю та оцінки їх діяльності, а також можливість для користувачів оскаржувати автоматичні рішення [17].

3. *Рівність доступу до інформації.* Алгоритми повинні забезпечувати рівний доступ до інформації для всіх користувачів, уникаючи дискримінації та створення «ехо-камер» [10]. Це включає розробку таких алгоритмів, які не підтримують лише певні точки зору, а сприяють різноманітності інформаційних потоків.

4. *Захист приватності.* Захист даних користувачів є критично важливим аспектом. Алгоритми повинні відповідати високим стандартам захисту приватності, зокрема, забезпечуючи, що дані збираються та використовуються лише з явної згоди користувачів [15].

5. *Справедливе використання даних.* Дані, зібрані алгоритмами, повинні використовуватись етично та справедливо. Це означає, що дані не повинні використовуватись для маніпуляцій або недобросовісної конкуренції, а повинні сприяти загальному благу та підтримці демократичних процесів [17].

Прозорість алгоритмів вимагає, щоб їхні принципи роботи були відкритими та зрозумілими для громадськості, що дозволяє незалежним експертам здійснювати перевірку їхньої діяльності.

Підзвітність та контроль передбачають, що алгоритмічні системи повинні бути підзвітними перед користувачами та регуляторами, з механізмами для оскарження рішень, прийнятих автоматично. Рівність доступу до інформації гарантує, що всі користувачі мають рівний доступ до різноманітної інформації, запобігаючи дискримінації та створенню інформаційних «бульбашок». Захист приватності користувачів означає, що алгоритми повинні дотримуватись високих стандартів захисту даних, збираючи та використовуючи їх лише з явною згодою користувачів. Нарешті, справедливе використання даних передбачає етичне використання зібраної інформації, без маніпуляцій або недобросовісної конкуренції, сприяючи загальному благу та підтримці демократичних процесів.

Модель етичного та нормативного управління алгоритмами соціальних мереж, хоча й включає важливі аспекти прозорості, підзвітності, рівності доступу, захисту приватності та справедливого використання даних, має кілька недоліків, які вимагають критичного переосмислення. По-перше, принцип прозорості, хоча й важливий, часто стикається з технічними та правовими перешкодами. Наприклад, алгоритми соціальних мереж зазвичай є складними та запатентованими технологіями, що робить їх повну прозорість нереалістичною з комерційної точки зору [14, с. 201]. Крім того, навіть якщо принципи роботи алгоритмів розкриваються, користувачам без спеціальної технічної підготовки важко зрозуміти їх повний вплив і значення.

Підзвітність та контроль є важливими компонентами, однак їх реалізація також стикається з викликами. Розробка ефективних механізмів підзвітності потребує значних ресурсів і може зіткнутися з опором з боку технологічних компаній, які мають значну економічну та політичну вагу (Gillespie, 2018). Більше того, існує ризик, що

регуляторні органи можуть бути недостатньо незалежними або компетентними, щоб здійснювати належний контроль. Це створює небезпеку формальної підзвітності без реальної ефективності.

Компоненти рівності доступу до інформації та захисту приватності також мають свої обмеження. Незважаючи на прагнення до рівності, алгоритми можуть неусвідомлено підтримувати існуючі упередження, що може поглиблювати соціальну нерівність [12, с. 103]. Крім того, забезпечення захисту приватності є складним завданням у світі, де дані є ключовим ресурсом для бізнесу та політики. Нарешті, справедливе використання даних є етично бажаним, але важко досяжним через конфлікт інтересів між користувачами та комерційними цілями компаній. Зрештою, модель, хоч і містить важливі компоненти, потребує більш глибокого теоретичного обґрунтування та практичних механізмів реалізації для того, щоб бути ефективною в сучасному цифровому середовищі.

Впровадження п'ятикомпонентної моделі етичного та нормативного управління алгоритмами соціальних мереж в Україні може мати значні позитивні наслідки для суспільства. Одним із ключових позитивних аспектів є підвищення рівня довіри громадян до цифрових платформ та демократичних процесів. Прозорість алгоритмів сприятиме більш усвідомленому використанню соціальних мереж, а підзвітність алгоритмічних систем дозволить користувачам відчувати себе захищеними від маніпуляцій та несправедливих рішень. Реалізація компонента рівності доступу до інформації може сприяти більш інклюзивній публічній сфері, де різні голоси та точки зору матимуть рівні можливості для вираження. Це особливо важливо в українському контексті, де інформаційна війна та дезінформаційні кампанії є частиною повсякденності. Забезпечення рівності доступу

допоможе знизити рівень поляризації та сприятиме консолідації суспільства навколо спільних цінностей та цілей.

Однак, впровадження цієї моделі може зіткнутися з низкою викликів та обмежень. Наприклад, забезпечення прозорості алгоритмів може вимагати значних фінансових та людських ресурсів, що може бути проблематичним для компаній та урядових організацій в умовах економічних труднощів. Крім того, існує ризик, що регулювання алгоритмів може бути використане як інструмент політичного контролю, що призведе до зловживань з боку влади. Важливо також врахувати, що надмірне регулювання може уповільнити розвиток кадрового потенціалу в Україні. Як зазначає В. Андрущенко, «Україна має розум і таланти. Держава і суспільство потребують формування та впровадження нової концепції підготовки керівних кадрів загалом, освітньої галузі зокрема. В її основу мають бути покладені органічно поєднані між собою національні традиції та сучасні європейські інновації» [1, с. 11].

Захист приватності користувачів є ще одним важливим аспектом, який може мати далекосяжні наслідки. Успішне впровадження захисту даних може підвищити довіру громадян до державних та приватних інституцій, що сприятиме розвитку цифрової економіки. Водночас, існує ризик, що надмірна увага до приватності може ускладнити доступ до необхідної інформації для аналізу та прийняття рішень, особливо у контексті безпеки та боротьби з кіберзлочинністю.

Етичні виклики, пов'язані з використанням алгоритмів у політичному контексті, є багатограними та вимагають глибокого аналізу. Одним з основних питань є прозорість алгоритмів, що використовуються для персоналізації контенту у соціальних мережах. Оскільки алгоритми часто працюють як «чорні ящики», користувачі не знають, які дані використовуються і як приймаються рішення. Це може

призвести до маніпуляцій громадською думкою без відома користувачів, підриваючи основи демократичних процесів.

Іншим важливим аспектом є підзвітність. Якщо алгоритми використовуються для політичної реклами або визначення політичних пріоритетів, необхідно забезпечити, щоб відповідальні за ці алгоритми суб'єкти були підзвітні перед громадськістю та регуляторами. Відсутність підзвітності може призвести до зловживань і маніпуляцій, що підривають довіру до демократичних інститутів. Крім того, існує ризик дискримінації та упередженості в алгоритмах, що можуть сприяти нерівності в доступі до інформації та можливостей політичної участі.

Захист приватності також є ключовим етичним викликом. Використання особистих даних для таргетування політичної реклами викликає серйозні питання щодо згоди користувачів та захисту їхніх прав на конфіденційність. Багато користувачів можуть не усвідомлювати, які дані збираються і як вони використовуються, що може призвести до порушення їхніх прав на приватність. Крім того, збирання і використання даних без належної згоди може бути використано для маніпуляцій і підриву демократичних процесів.

Мережеве суспільство, яке описується як суспільство, де інформаційні технології та комунікаційні мережі відіграють центральну роль, значно змінює спосіб функціонування демократії. В цьому контексті, алгоритмічне управління політичною свідомістю стає ключовим аспектом для розуміння сучасних демократичних процесів. Алгоритми, що використовуються соціальними мережами, мають значний вплив на те, як громадяни отримують, обробляють та реагують на політичну інформацію.

Алгоритми соціальних мереж впливають на політичну свідомість громадян через процеси фільтрації та персоналізації контенту. Вони використовують дані про поведінку користувачів для визначення, який

контент їм показувати, що може створювати ефект «ехо-камер», де користувачі бачать лише ту інформацію, яка підтверджує їхні вже існуючі переконання [13]. Це може призводити до поляризації суспільства, оскільки різні групи громадян отримують різні набори інформації, які можуть бути упередженими або маніпулятивними.

Юрген Габермас у своїй теорії комунікативної дії стверджує, що демократичні процеси вимагають відкритого та раціонального діалогу між громадянами [10]. Однак, алгоритми, що підсилюють фрагментацію інформаційного простору, можуть підривати цей діалог, створюючи перешкоди для ефективної комунікації між різними соціальними групами. Це може мати серйозні наслідки для демократичної легітимності, оскільки громадяни, які не мають доступу до повної та об'єктивної інформації, не можуть робити поінформовані політичні рішення.

Алгоритмічне управління політичною свідомістю також ставить етичні та нормативні виклики. Одним із основних питань є прозорість алгоритмів: громадяни та регулятори повинні мати можливість розуміти, як працюють алгоритми, які використовуються для обробки політичної інформації. Відсутність прозорості може призводити до зловживань та маніпуляцій з боку тих, хто контролює алгоритми [14].

Крім того, підзвітність алгоритмів є критично важливою. Якщо алгоритми використовуються для прийняття рішень, що впливають на політичні процеси, такі як таргетування політичної реклами або фільтрація новин, необхідно забезпечити механізми для перевірки та контролю їх діяльності. Це включає як технічні аспекти, такі як аудит алгоритмів, так і нормативні рамки, що визначають відповідальність за їх використання.

Загалом, вплив алгоритмічного управління на політичну свідомість в мережевому суспільстві має змішані наслідки для

демократії. З одного боку, алгоритми можуть підвищувати ефективність доступу до інформації та сприяти більш індивідуалізованому підходу до політичної участі. З іншого боку, вони можуть підривати основи демократичного діалогу та сприяти поляризації суспільства. Вирішення цих викликів вимагає міждисциплінарного підходу, що включає як технічні рішення для забезпечення прозорості та підзвітності алгоритмів, так і нормативні заходи для захисту прав користувачів та забезпечення справедливості в політичних процесах. Тільки так можна забезпечити, щоб алгоритми соціальних мереж сприяли зміцненню демократії, а не її підриву.

З одного боку, алгоритми соціальних мереж можуть підвищувати ефективність доступу до інформації та сприяти більш індивідуалізованому підходу до політичної участі. Вони дозволяють користувачам отримувати контент, що відповідає їхнім інтересам та потребам, забезпечуючи таким чином більш релевантну інформацію для прийняття рішень. Це може сприяти залученню громадян до політичних процесів, підвищуючи їх активність та обізнаність. Наприклад, під час виборчих кампаній, алгоритми можуть використовуватися для таргетування виборців з конкретними повідомленнями, що може підвищити ефективність політичних комунікацій та мобілізувати виборців до участі в голосуванні.

З іншого боку, ці ж алгоритми можуть підривати основи демократичного діалогу та сприяти поляризації суспільства. Як вже згадувалося, алгоритми часто створюють «ехо-камери», де користувачі отримують лише ту інформацію, яка підтверджує їхні існуючі переконання. Це може призводити до зменшення відкритого діалогу між різними політичними групами та поглиблення суспільних розколів. Крім того, алгоритми можуть використовуватися для поширення дезінформації та маніпуляції громадською думкою, що ставить під

загрозу чесність та справедливість демократичних процесів. Відсутність прозорості та підзвітності алгоритмів лише підсилює ці ризики, оскільки громадяни не завжди можуть зрозуміти, як і чому вони отримують певну інформацію, що зменшує їхню здатність робити поінформовані рішення.

У контексті соціальної філософії, використання алгоритмів у соціальних мережах піднімає фундаментальні питання про природу публічної сфери та демократії. Теорії Юргена Габермаса про комунікативну дію та публічну сферу особливо актуальні в цьому контексті. Габермас стверджує, що публічна сфера є місцем раціонального діалогу та дебатів, де громадяни можуть обговорювати суспільні питання на основі відкритого доступу до інформації та аргументованого обміну думками [10]. Алгоритми соціальних мереж, однак, часто сприяють створенню сегментованих інформаційних просторів, де користувачі стикаються лише з обмеженим набором думок, що підтверджують їхні вже існуючі переконання. Це підриває ідеал раціонального діалогу та знижує якість демократичного процесу.

Крім того, у контексті соціальної філософії, питання етики та справедливості є центральними при обговоренні алгоритмічного управління політичною свідомістю. Джон Ролз у своїй теорії справедливості підкреслює важливість справедливих інституцій, які забезпечують рівні можливості для всіх громадян [15]. Алгоритми соціальних мереж, які працюють непрозоро та без належної підзвітності, можуть сприяти нерівності доступу до інформації та можливостей політичної участі. Це створює ризик дискримінації та поглиблення соціальної нерівності. Філософський аналіз цих питань допомагає зрозуміти, які нормативні та етичні рамки необхідно впровадити для забезпечення справедливого та ефективного функціонування алгоритмів у демократичному суспільстві, що особливо

важливо для України в умовах інформаційної війни та переходу до цифрової демократії.

Окрім того, слід враховувати соціальні та культурні контексти, в яких функціонують алгоритми. У різних країнах і спільнотах можуть існувати різні уявлення про те, що є етичним і справедливим використанням технологій. Наприклад, в Україні, з її складною політичною ситуацією та історією інформаційної війни, важливо враховувати специфіку інформаційного простору та потреби громадян у захисті від маніпуляцій та дезінформації. Алгоритми повинні враховувати ці специфічні контексти, щоб уникнути поширення шкідливого контенту та сприяти зміцненню суспільної довіри.

Окрім того, слід забезпечити участь громадян у процесах розробки та регулювання алгоритмічних систем. Це може включати створення механізмів зворотного зв'язку, де користувачі можуть висловлювати свої занепокоєння та пропозиції щодо роботи алгоритмів. Такий підхід не тільки сприятиме більшій прозорості та підзвітності, але й допоможе врахувати різноманітні потреби та очікування громадян. Залучення громадян до процесів прийняття рішень підвищить їхню довіру до технологій і демократичних інститутів, сприяючи більш стабільному та справедливому суспільству.

Висновки. У статті підкреслюється важливість теоретичного аналізу алгоритмічного управління політичною свідомістю в контексті мережевого суспільства та демократії. Алгоритми соціальних мереж відіграють вирішальну роль у формуванні інформаційного простору громадян, що має глибокі наслідки для демократичних процесів. Прозорість, підзвітність та справедливе використання алгоритмів є критично важливими для забезпечення чесності та ефективності демократичних інститутів. Без належної прозорості, алгоритми можуть

стати інструментами маніпуляцій та дезінформації, підриваючи довіру громадян до політичної системи.

Модель етичного та нормативного управління алгоритмами, яка включає компоненти прозорості, підзвітності, рівності доступу, захисту приватності та справедливого використання даних, може слугувати основою для створення більш справедливого та інклюзивного інформаційного середовища. Однак, її впровадження вимагає значних ресурсів та міждисциплінарного підходу, що включає технічні, правові та етичні аспекти. Важливо забезпечити участь громадян у процесах розробки та регулювання алгоритмів, щоб врахувати їхні потреби та очікування.

В українському контексті, з огляду на специфіку інформаційного простору та поточну політичну ситуацію, необхідно розробити адаптовані стратегії для боротьби з маніпуляціями та дезінформацією. Це включає впровадження механізмів контролю та перевірки алгоритмів, а також розвиток нормативних рамок, що захищають права користувачів на приватність та справедливий доступ до інформації. Загалом, стаття підкреслює необхідність комплексного підходу до регулювання алгоритмічного управління, що сприятиме зміцненню демократії та розвитку мережевого суспільства.

Перспективи подальших досліджень у галузі алгоритмічного управління політичною свідомістю в контексті мережевого суспільства відкривають широкі можливості для міждисциплінарного аналізу та інновацій. Одним із ключових напрямків є дослідження впливу різних типів алгоритмів на політичну поляризацію та формування «ехо-камер». Глибший аналіз цих процесів допоможе зрозуміти, як конкретні алгоритмічні механізми сприяють розколу суспільства та що можна зробити для зменшення цього впливу. Важливим є також вивчення

ефективності різних стратегій протидії дезінформації, включаючи розробку нових технологічних рішень та нормативних підходів.

Також перспективним напрямком є дослідження етичних аспектів алгоритмічного управління, особливо в контексті збереження приватності та забезпечення підзвітності. Це включає розвиток методологій для етичного аудиту алгоритмів та аналізу їхнього впливу на права користувачів. Такі дослідження можуть включати як теоретичні, так і емпіричні підходи, зокрема, проведення експериментів та опитувань серед користувачів соціальних мереж для оцінки їхньої обізнаності та ставлення до алгоритмічного управління. Вивчення, як різні соціальні групи реагують на алгоритмічне управління та які культурні фактори впливають на сприйняття технологій, може допомогти розробити більш адаптивні та чутливі до контексту стратегії. Це особливо актуально для країн з транзитними соціально-політичними умовами, таких як Україна, де інформаційний простір є складним і багатовимірним.

Література:

1. Андрущенко, В.П. (2021) Епістократія освіти. Вища освіта України, №2, С. 5-12.
2. Вашкевич, В.М. (2023) Етичні аспекти комунікації у віртуальному середовищі: проблеми та підходи до регулювання. Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції (Київ, 30 травня 2023 року). Вінниця: ТВОРИ, 12-14.
3. Воронкова, В.Г., Кивлюк, О.П. (2017) Людина в освітньому просторі Smart-суспільства. Interdisciplinary Studies of Complex Systems, № 10-11, 88-95.

4. Кастельс, М. (2007) Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Пер. з англ. Київ: Ваклер, 304.
5. Кравченко, Т.О. (2014) Аксіологічний аспект інформаційно-мережевої парадигми. Філософія науки: традиції та інновації, № 1 (9), 53-63.
6. Bohdanova, T. (2014) Unexpected Revolution: The Role of Social Media in Ukraine's Euromaidan Uprising. *European View*, 13(1), 133-142.
7. Castells, M. (2009) *The Rise of the Network Society: The Information Age: Economy, Society, and Culture, Volume I*, Wiley-Blackwell, 656.
8. Dyczok, M. (2016) *Ukraine's Euromaidan: Broadcasting Through Information Wars with Hromadske Radio*. Preface by David R. Marples, E-International Relations Publishing, 103.
9. Gillespie, T. (2018) *Custodians of the Internet: Platforms, Content Moderation, and the Hidden Decisions That Shape Social Media*. Yale University Press, 304.
10. Habermas, J. (1984) *The Theory of Communicative Action: Reason and the Rationalization of Society*. Beacon Press,
<<https://www.beacon.org/The-Theory-of-Communicative-Action-P1305.aspx>
> (2024, липень, 04).
11. Introna, L. D. (2016) *Algorithms, Governance, and Governmentality: On Governing Academic Writing*. *Science, Technology, & Human Values*, 41(1), 17-49.
12. Noble, S. U. (2018) *Algorithms of Oppression: How Search Engines Reinforce Racism*. NYU Press, 248.
13. Pariser, E. (2011) *The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding from You*, Penguin Press, 294.
14. Pasquale, F. (2016) *The Black Box Society: The Secret Algorithms That Control Money and Information*, Harvard University Press, 320.

15. Rawls, J. A. (1971) Theory of Justice. Belknap Press, <<https://www.hup.harvard.edu/catalog.php?isbn=9780674000780>> (2024, липень, 04).

16. Snyder, T. (2018) The Road to Unfreedom: Russia, Europe, America. Tim Duggan Books, 368.

17. Zuboff, S. (2019) The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power, New York: Public Affairs, 704.

References:

1. Andrushchenko, V.P. (2021) Epistokratiia osvity [Epistocracy of education]. Vyshcha osvita Ukrainy, №2, S. 5-12. [in Ukrainian].

2. Vashkevych, V.M. (2023) Etychni aspekty komunikatsii u virtualnomu seredovyshchi: problemy ta pidkhody do rehuliuвання [Ethical Aspects of Communication in Virtual Environments: Issues and Approaches to Regulation]. Komunikaitsiinyi prostir postinformatsiinoho suspilstva: problemy ta perspektyvy: Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 30 travnia 2023 roku). Vinnytsia: TVORY, 12-14. [in Ukrainian].

3. Voronkova, V.H., Kyvliuk, O.P. (2017) Liudyna v osvitnomu prostori Smart-suspilstva [Man in the educational space of Smart-society]. Interdisciplinary Studies of Complex Systems, № 10-11, 88-95. [in Ukrainian].

4. Kastels, M. (2007) Internet-halaktyka. Mirkuvannia shchodo Internetu, biznesu i suspilstva [The Internet Galaxy. Reflections on the Internet, business and society]. Per. z anhl. Kyiv: Vakler, 304. [in Ukrainian].

5. Kravchenko, T.O. (2014) Aksiologichnyi aspekt informatsiino-merezhevoi paradyhmy [Axiological aspect of the information-network paradigm.]. Filosofiia nauky: tradytsii ta innovatsii, № 1 (9), 53-63. [in Ukrainian].

6. Bohdanova, T. (2014) Unexpected Revolution: The Role of Social Media in Ukraine's Euromaidan Uprising. *European View*, 13(1), 133-142. [in English].
7. Castells, M. (2009) *The Rise of the Network Society: The Information Age: Economy, Society, and Culture, Volume I*, Wiley-Blackwell, 656. [in English].
8. Dyczok, M. (2016) *Ukraine's Euromaidan: Broadcasting Through Information Wars with Hromadske Radio*. Preface by David R. Marples, E-International Relations Publishing, 103. [in English].
9. Gillespie, T. (2018) *Custodians of the Internet: Platforms, Content Moderation, and the Hidden Decisions That Shape Social Media*. Yale University Press, 304. [in English].
10. Habermas, J. (1984) *The Theory of Communicative Action: Reason and the Rationalization of Society*. Beacon Press, <<https://www.beacon.org/The-Theory-of-Communicative-Action-P1305.aspx>> [in English]. (2024, липень, 04).
11. Introna, L. D. (2016) *Algorithms, Governance, and Governmentality: On Governing Academic Writing*. *Science, Technology, & Human Values*, 41(1), 17-49. [in English].
12. Noble, S. U. (2018) *Algorithms of Oppression: How Search Engines Reinforce Racism*. NYU Press, 248. [in English].
13. Pariser, E. (2011) *The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding from You*, Penguin Press, 294. [in English].
14. Pasquale, F. (2016) *The Black Box Society: The Secret Algorithms That Control Money and Information*, Harvard University Press, 320. [in English].
15. Rawls, J. A. (1971) *Theory of Justice*. Belknap Press, <<https://www.hup.harvard.edu/catalog.php?isbn=9780674000780>> [in English]. (2024, липень, 04).

16. Snyder, T. (2018) *The Road to Unfreedom: Russia, Europe, America*. Tim Duggan Books, 368. [in English].
17. Zuboff, S. (2019) *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*, New York: Public Affairs, 704. [in English].

Citation: Igor Gamula, Maksym Pedchenko (2024). PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE IMPACT OF SOCIAL NETWORK ALGORITHMS ON POLITICAL CONSCIOUSNESS AND BEHAVIOR. New York. TK Meganom LLC. Innovative Solutions in Modern Science. 3(63). doi: 10.26886/2414-634X.3(63)2024.1

Copyright: Igor Gamula, Maksym Pedchenko ©. 2024. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.